

UTWORZENIE „DEUTSCH-POLNISCHER ARBEITSKREIS”¹ W DORTMUNDZIE

W dniu 7 lutego 1975 r. odbyło się w Dortmundzie zebranie konstytucyjne Niemiecko-Polskiego Kręgu Roboczego (*Deutsch-Polnischer Arbeitskreis*), który powstał jako kolejna, 23 sekcja Nadreńsko-Westfalskiego Towarzystwa Zagranicznego (*Rheinisch-Westfälische Auslandsgesellschaft e.V.*, dalej RWAG)². Utworzono go z inicjatywy prof. dra Rudolfa Schridde, rektora Wyższej Szkoły Pedagogicznej Zagłębia Ruhry (*Pädagogische Hochschule Ruhr*) oraz nadradcy akademickiego Johannes Hofmanna, pracownika tejże uczelni. Powołanie nowego Kręgu Roboczego było wyrazem przekonania większości kierowników pozostałych sekcji zagranicznych RWAG okręgu dortmudzkiego, iż działalność dotycząca stosunków polsko-zachodnoniemieckich wymaga określonej formy instytucjonalnej. Na zebraniu organizacyjnym Kręgu, odbytym w Dortmundzie 12 marca 1975 r. kierownictwo powierzono dotychczasowemu przewodniczącemu komisji roboczej — prof. dr R. Schriddemu. W skład Zarządu, jako jego zastępcy weszli: nadradca akademicki Johannes Hofmann oraz Ursula Heerhausen. Natomiast prezentacja *Deutsch-Polnischer Arbeitskreis* nastąpiła podczas wieczoru klubowego w dniu 24 kwietnia 1975 r. Dyskutowano wówczas także program nowej sekcji RWAG. Chodziło m. in. o ustalenie możliwości zdobywania wiedzy i informacji o Polsce, głównie w zakresie literatury, kultury polskiej oraz spraw związanych z projektowaną na czerwiec 1975 r. imprezą nazwaną „Dni Kultury Polskiej” miasta Dortmundu³. *Deutsch-Polnischer Arbeitskreis* skupia obecnie 86 członków, zdecydowanych uczestniczyć w realizacji ogólnego programu RWAG, którego statutowym hasłem jest „służenie porozumieniu między narodami w duchu humanizmu i tolerancji”. Realizację tychże zadań w odniesieniu do PRL stawia sobie za cel *Deutsch-Polnischer Arbeitskreis*, akcentujący potrzebę rozwijania i pielęgnowania międzyludzkich kontaktów kulturalnych i gospodarczych. Choć omawiane stowarzyszenie nie posiada charakteru organizacji politycznej, jednak jego praca może dawać również efekty o znaczeniu międzynarodowym, cenne dla pokojowego współistnienia w Europie. Zdaniem działaczy *Deutsch-Polnischer Arbeitskreis*, powinnością polityków — po podpisaniu układu PRL—RFN — są dalsze zabiegi o rozwiązanie ważnych, a dotąd nie uregulowanych spraw międzynarodowych. Stąd też działalność i inicjatywy polityczne winny znaleźć należne poparcie społeczne. Tak więc Krąg swe naczelne zadanie

¹ Zob. R. Schridde, J. Hoffmann, U. Heerhausen, *Deutsch-Polnischer Länderkreis in der Rheinisch-Westfälischen Auslandsgesellschaft*. „Brücken nach Polen”, Dortmund 1975 maj — jednodniówka, ss. 9-12; por. też *Gründung eines Deutsch-Polnischen Arbeitskreises*, „Briefe aus dem Auslandsinstitut”, Dortmund nr 2/1975, s. 7.

² W jego skład wchodzi obecnie 23 różne sekcje, np.: Towarzystwo RFN—ZSRR, Niemiecko-Amerykańskie, Niemiecko-Francuskie, Niemiecko-Węgierskie, Niemiecko-Afrykańskie i inne. Skład jego zarządu przedstawia się następująco — Prezydium Rady: Günter Samtlebe, nadburmistrz m. Dortmundu — prezydent; Hans Hartwig, konsul Holandii i prezydent Izby Przemysłowo-Handlowej w Dortmundzie; Fritz Gallheber, przewodniczący Zarządu Komunalnej Kasy Oszczędności m. Dortmundu — wiceprezycenci.

Zarząd Wykonawczy tworzą: dr jur. Harald Koch (minister federalny poza funkcją) — przewodniczący; asesor Wilhelm Sahrhage (kierownik Biura Izby Przemysłowo-Handlowej w Dortmundzie); Werner Zeitler (poseł do *Bundestagu* — *MdB*) — jako zastępcy przewodniczącego. Członkowie Zarządu: Willy Odenthal (dyrektor powiatowy Uniwersytetów Ludowych); Gisella Strube (kierownik Oddziału Propagandy i Informacji w DBA *Hans-Brauerelgruppe*).

Skład Biura Towarzystwa: dr Rudolf Friebe (naczelnik szef Biura); Wilhelm Ebbinghaus (szef Biura). Adres siedziby RWAG: (D-46) Dortmund, Arndtstrasse 30 A.

³ W roku 1975 „Dni Kultury Polskiej” w Dortmundzie odbywały się od 3 do 13 czerwca zob. program imprezy: 18. *Auslandskulturtag der Stadt Dortmund*. *Volksrepublik Polen*. Hrsg. *Kulturamt der Stadt Dortmund* (1975).

widzi w rozszerzeniu i zintensyfikowaniu działania polityków, przy zachowaniu form pracy opartych na wzajemnym zaufaniu. W ten sposób winny zaniknąć uprzedzenia, obopólna nieufność oraz często nieprawdziwe stereotypy myślowe. Rzeczowa wymiana informacji i osobiste kontakty stanowią najlepszą tego rękojmię.

Dla swej programowej działalności *Deutsch-Polnischer Arbeitskreis* zyskał oficjalne poparcie polskich władz⁴ państwowych, tym bardziej, że w ocenie stosunków RFN—PRL reprezentuje on stanowisko, iż Republika Federalna powinna dążyć „do znalezienia form partnerstwa z Polską, służących sprawom pokoju”⁵. Droga do celu ma być informacja i pośredniczenie w przekazywaniu wiadomości o Polsce. Na wzór innych sekcji RWAG, także *Deutsch-Polnischer Arbeitskreis* przewiduje organizowanie około 10 imprez rocznie, przy czym w wymianie informacji pośredniczyć mają obywatele obydwu krajów. Tematyka imprez dotyczyłaby Polski współczesnej i historii stosunków niemiecko-polskich. Imprezy takie odbyły się już wiosną 1975 r. w Dortmundzie. Doszło np. do towarzyskiego spotkania z delegacją polskich związków zawodowych⁶. Odbyło się też wspólne seminarium na temat: *Po drugiej stronie Odry i Nysy. Współczesna Polska*⁷. Trzeba też wspomnieć, że *Deutsch-Polnischer Arbeitskreis* współuczestniczył również w mającej już wieloletnią tradycję imprezie dortmundzkiej, współorganizując 18 „Zagraniczne Dni Kultury”⁸. Tym razem poświęcono je Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej⁹. Z okazji „Dni Kultury Polskiej” Krąg Roboczy współdziałał również przy organizowaniu jednodniowego sympozjum, o charakterze spotkania środowiskowego, w którym udział wzięli politycy, naukowcy i pisarze Polski i RFN¹⁰. Z tej okazji wydano również jednodniówkę¹¹.

Krąg Roboczy współpracuje ściśle z Ośrodkiem Badań nad Europą Środkowo-Wschodnią przy Wyższej Szkole Pedagogicznej Zagłębia Ruhry w Dortmundzie¹², którego kierownikiem jest nadradca Johannes Hoffmann, wspomniany wyżej współzałożyciel *Deutsch-Polnischer Arbeitskreis*. W związku z „Dniami Kultury Polskiej” w Dortmundzie przedłożył on opracowaną przez siebie w wyborze bibliografię dotyczącą Polski i problematyki stosunków zachodnioniemiecko-polskich¹³.

⁴ W dniu 30 kwietnia 1975 r. Zarząd *Deutsch-Polnischer Arbeitskreises* powiadomił o swych pracach i programie ambasadora PRL w Bonn i uzyskał podczas rozmowy zapewnienie o poparciu dla tej inicjatywy; por. „Brücken nach Polen”, *op. cit.*, s. 11.

⁵ Zob. Hans Adolf Jacobsen; *Vom Wandel des Polenbildes in Deutschland (1772–1972)*. „Aus Politik und Zeitgeschehen”. Beilage zur Wochenzeitung „Das Parlament”, B 21/73, 26. Mai 1973.

⁶ Spotkanie to odbyło się w Dortmundzie 27 maja 1975 r.

⁷ Seminarium pt. *Jenseits von Oder und Neisse. Das moderne Polen* prowadzono w Dortmundzie 7 czerwca 1975 r., w czasie dekady „Dni Kultury Polskiej”.

⁸ *Auslandskulturtage der Stadt Dortmund* weszły na stałe do kalendarza międzynarodowych imprez kulturalnych w 1957 r. Zainaugurowały je ekspozycje i prelekcje poświęcone kulturze Szwecji. W następnych latach do prezentacji dorobku kulturowego zaproszono Danię (1963, 1972), Francję (1959, 1970), Holandię (1964, 1974) i kraje Beneluksu (1960), Norwegię (1967), USA (1962), Szwecję (1957, 1965), Wielką Brytanię (1961, 1969), Węgry (1971), Włochy (1958, 1966), ZSRR (1973), Polskę (1975); por. „Briefe aus dem Auslandsinstitut” nr 2/1975, s. 1.

⁹ Zob. 18. *Auslandskulturtage der Stadt Dortmund. Volksrepublik Polen*. Hrsg. Kulturamt der Stadt Dortmund, 1975.

¹⁰ Zob. „Briefe aus dem Auslandsinstitut”, nr 2/1975, s. 19 i n.

¹¹ Por. „Brücken nach Polen”. *Beiträge aus Anlass der 18. Auslandskulturtage der Stadt Dortmund*. Hrsg. von der Rheinisch-Westfälischen Auslandsgesellschaft—Auslandsinstitut Dortmund. Fachbereich Dokumentation Dr. V. Bonac, Dortmund, Mai 1975, 43 ss.

¹² *Forschungsstelle Ostmitteleuropa an der Pädagogischen Hochschule Ruhr, Abteilung Dortmund*.

¹³ *Polen—unser östlicher Nachbar. Sachbücher—Medien—Unterrichtsmaterialien. Eine Auswahlbibliographie zusammengestellt von Johannes Hoffmann. Forschungsstelle Ostmittel-*

W ramach RWAG działa nadto w Dortmundzie Instytut Zagraniczny¹⁴, prowadzący systemem seminaryjnym działalność wykładową oraz imprezową, obejmującą międzynarodowy program dokształcania w zakresie krajoznawstwa, języków obcych¹⁵, kultury, geopolityki, problematyki światopoglądowej i stosunków ekonomiczno-gospodarczych.

W tej działalności stosuje się trzy formy pracy: 1) seminaria wprowadzające dla podróżnych udających się za granicę (*Einführungs-Seminare für Auslandsreisende*), na których problematyka danego kraju traktowana jest wieloaspektowo (język, krajoznawstwo, stosunki polityczno-gospodarcze etc); 2) seminaria jednodniowe (*Tages-Seminare*), na których porusza się w sposób ogólniejszy międzynarodowe lub narodowe problemy oraz 3) seminaria weekendowe (*Wochenend-Seminare*), w czasie których wspomnianą wyżej problematykę omawia się bardziej szczegółowo.

Instytut Zagraniczny w Dortmundzie dysponuje również swym organem informacyjnym, którym są „Briefe aus dem Auslandsinstitut”¹⁶, wydawane nakładem RWAG.

Dzięki powołaniu *Deutsch-Polnischer Arbeitskreis*, istniejące od dwóch dziesięcioleci kontakty Dortmundu i tej części Zagłębia Ruhry, w której występują liczne skupiska polonijne, z Polską Rzeczpospolitą Ludową, otrzymały trwalszą bazę instytucjonalną. Opinia polska z dużym zainteresowaniem śledzić będzie dalsze poczynania Kręgu Roboczego w Dortmundzie. Jego działalność powinna służyć odprężeniu międzynarodowemu, odbudowie wzajemnego zaufania oraz wypracowaniu metod koegzystencji.

Stefan Liman

europa an der Pädagogischen Hochschule Ruhr, Abteilung Dortmund, Dortmund 1975. Gedruckt mit Unterstützung der Rheinisch-Westfälischen Auslandsgesellschaft Dortmund, 16 ss.

¹⁴ *Auslandsinstitut Dortmund*. Tutaj mieści się siedziba RWAG oraz *Deutsch-Polnischer Arbeitskreis*. Adres: (D-46) Dortmund, Arndtstrasse 30 A.

¹⁵ M. in. od 6 lat prowadzi się tu naukę języka polskiego. Lektorem jest Tadeusz Marek Święcicki, student slawistyki na Uniwersytecie w Bochum/Westfalia; por. T. M. Święcicki, *Polnisch-Unterricht am Auslandsinstitut Dortmund*. „Brücken nach Polen”, op. cit., s. 13 i n.; „Briefe aus dem Auslandsinstitut” nr 2/1975, s. 25.

¹⁶ Redaktion Egon Tüchthüsen; Druck und Anzeigenverwaltung: Wulf und Co, Dortmund. Nakład 3000 egz. Okresu ukazywania się tej publikacji oraz częstotliwości nie uwidoczniiono.